

แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์
GUIDELINES FOR ADMINISTRATION ACCORDING TO BUDDHIST
PRINCIPLES OF THE NONGWAENG SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION SRINARONG
DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระอธิการสหพล สมจิตโต¹, พระมหาวิศิต ธีรวโร² และพระครูปริยัติปัญญาโสภณ³
PhraAtikhan Sahaphol Samajitto¹, PhramahaWisit Theeravangso² and Phrakrupariyatpanyasophon³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus¹⁻³
E-mail: sahaphol2508@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 24 กรกฎาคม 2568; แก้ไขบทความ: 16 พฤษภาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 16 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ และ 3. เสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.809 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในเขตตำบลหนองแวง จำนวน 375 รูป สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 11 รูปหรือคน นำเสนอเป็นความเรียงเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.601) ส่วนระดับความคิดเห็นด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ มีฉันทะ (ความพอใจ) รับผิดชอบต่อหน้าที่ รักในสิ่งที่ทำมีความสุข

กับงาน วิริยะ (ความเพียร) ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ ตรงต่อเวลาในหน้าที่ จิตตะ (ความเอาใจใส่) ตั้งใจทำงาน สนใจใฝ่รู้ในงานที่รับผิดชอบ วิมังสา (ไตร่ตรองค้นคว้า) มีการวางแผน ทบทวน จุดบกพร่อง แก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

คำสำคัญ: แนวทาง, การบริหารงาน, หลักพุทธธรรม, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This article aims to 1) study the administration of Nong Waeng sub-district administrative organization, Srinarong district, Surin province. 2) Compare the opinions of the people towards the administration of Nong Waeng sub-district administrative organization, Srinarong district, Surin Province, and 3) Suggest guidelines for the management of Nong Waeng sub-district administrative organization in accordance with Buddhist principles, Srinarong district, Surin province. This research study was conducted using a mixed-methods research method, which was a questionnaire survey with a reliability of 0.809 for the entire sample group namely the population in Nong Waeng sub-district is 375 people. The statistics used are frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The interviews with 11 people who provide in-depth information are presented as an essay to support the quantitative data.

The research results found that.

1. The overall level of administration of Nong Waeng sub-district Administrative Organization, Srinarong District, Surin Province was at a high level ($\bar{X}$ = 3.51 S.D. = 0.601). The level of opinions on promoting quality of life was at a high level. 2) The results of the comparison of public opinions on the administration of Nong Waeng Sub-district Administrative Organization, Srinarong district, Surin province, found that People with different genders, ages, education levels, and occupations have different opinions, which rejects the hypothesis. People with different incomes have different opinions, which supports the hypothesis with statistical significance at 0.05. and 3) Administration according to Buddhist principles of Nong Waeng sub-district administrative organization, Srinarong district, Surin province, found that the administration of Nong Waeng sub-district administrative organization has given importance to the performance of duties and has satisfaction. Take responsibility for your duties, love what you do, be happy with your work, diligent (perseverance), diligent, attentive, punctual in duties, mindful, dedicated to work, interested in learning about the work that you are responsible for, and be

thoughtful (contemplating and researching). There is a plan, a review of weaknesses, and continuous improvement in duties for the benefit of the public

Keywords: Guidelines, Administration, Principles of Buddhism, Sub-district Administrative Organization

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน โลกกำลังมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในทุก ๆ ด้านทุกมิติ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของสังคมโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูลข่าวสารถูกถ่ายทอดเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การบริหารงานของภาครัฐและเอกชนมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง อันเป็นผลมาจากการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่กระจายสู่ประชาชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วทุกมุมโลก ประเทศต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจ การเมือง การบริหารให้เกิดสภาพคล่องมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ทำให้การบริหารงานในยุคปัจจุบันต้องทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ และที่สำคัญที่สุดคือต้องมีความคล่องตัว (ธิดาวิภา วัฒนไพฑูรย์, 2557) จากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดประสบปัญหาในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนความเสียหายต่อองค์กรรัฐ เอกชน โดยส่วนรวม ประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารงาน จึงหันมาให้ความสนใจถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง เพราะสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งคงมีอยู่ และส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ส่วนหนึ่งก็มาจากนโยบายจากตัวผู้บริหารเอง ที่มีแนวความคิดไม่สอดคล้องในการจัดการบริหาร ความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตลอดทั้งขาดการเชื่อมโยงประสานงานทุกภาคส่วน (บวร) บ้าน วัด โรงเรียน โดยเฉพาะการขาดนำหลักธรรม มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นอุปสรรคของทุกองค์กรในปัจจุบันมาโดยตลอด และเชื่อกันว่าถ้าสามารถแก้ไขปัญหการบริหารได้ การดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ก็จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมได้ (สุธี สุทธิสมบุรณ์, 2536: 12) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง เดิมทีเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวกวยดั้งเดิม มีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน จารีตประเพณีอันดีงามในท้องถิ่น โดยยึดแนวทางวิถีชีวิตตามแบบพระพุทธศาสนามาโดยตลอด มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ในการบริหารและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ ความต้องการของประชาชนในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีหลายประเด็นที่การต้องการให้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด และยังขาดด้านการส่งเสริม การส่งเสริมแบบยั่งยืน คนชรา, คนพิการ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่ควบคุมร้านค้าปลีก ปลอ่ยขึ้นราคา สินค้าอุปโภค บริโภคด้วยตนเอง ผลผลิต ทางเกษตรลดลง ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขยายเขตด้านการบริการไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง ไฟฟ้าดับบ่อย น้ำประปาขัดข้องบ่อย ถนนในบางช่วงตอนยังเป็นลูกรัง น้ำท่วมขัง ท่อระบายน้ำยังไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการเมืองการบริหาร ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีส่วนร่วม การให้บริการประชาชน ด้านเอกสารล่าช้า ปัญหาด้านบริการสาธารณะ ขาดการส่งเสริมเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

ให้กับประชาชน (สุวรรณ แก้วนะ, 2564: 290-299) และนอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ที่ไม่ได้รับการฟื้นฟูและแก้ไข เช่น ภาษาพูด ของชาวทวาย ภูเขา การละเล่นและพื้นบ้านที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม กำลังจะสูญหาย ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีในท้องถิ่นไม่มีการสืบสานต่อ และที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการสงเคราะห์และสวัสดิการ ด้านการศึกษาให้กับเยาวชนและหมู่คณะสงฆ์ ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชนที่ได้รับเลือกเข้ามาทำงาน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด แนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารในรูปแบบที่ทันสมัยอยู่เสมอ ตามยุคตามสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการจัดการบริหารองค์การ ให้เกิด ความ คุณค่าต่อสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุด (กฤษ เพิ่มทันจิตต์, 2545)

จากปัญหาดังกล่าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ซึ่งใกล้ชิดประชาชน ที่ให้บริการประชาชน และมีบทบาทสำคัญยิ่งในชุมชน จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้จริง เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงแบบยั่งยืน และความสงบสุขความผาสุกของประชาชนในประเทศและในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชุมชนในชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้กำหนดยุทธศาสตร์แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการส่งเสริมการจัดระเบียบสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน 4) ด้านการเมืองการบริหาร 5) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของอำเภอศรีณรงค์ เช่นยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุดของแผนพัฒนา เพื่อจะได้ส่งผล ผลักดันให้กิจกรรมดำเนินงานให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในอนาคต โดยสามารถนำมาวิเคราะห์หาทางเลือกต่าง ๆ ในแนวทางที่ดีที่สุดในการตัดสินใจ ในการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติ จากจุดที่อยู่ในปัจจุบันไป สู่ความต้องการในอนาคตที่กำหนดได้ (ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น, 2566-2570) การนำหลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 การนำหลักธรรมมาประยุกต์กับการบริหารงานตามหลักสากล นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือได้ว่าเป็นคำสอนที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าสูงสุด ควรค่าอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะทำให้องค์การนั้นมีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้ประสบความสำเร็จพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืนในอนาคต และ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขพึงพอใจ เกิดความเพียรพยายามเกิดการเอาใจใส่ในหน้าที่การงานที่ทำ เกิดการไตร่ตรองในงานที่ตนปฏิบัติอยู่ สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าหน้าที่ ไม่ละทิ้งงานที่ทำ คำว่า (อิทธิบาท 4) เป็นหลัก (พระธีรวัตร จรณธมโม, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง สำหรับผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหาร ในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมมาภิบาลและนำข้อมูลไปใช้พัฒนาการทำงานขององค์กรต่อไป (นิพนธ์ โอภาซี, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญกับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์และมีสิทธิ์เลือกตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,923 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์, 2565: ออนไลน์) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน จากการคำนวณแบบตารางค่าประชากรจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เชิงสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่าการแปลผล 5 ระดับ โดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ (คำถามปลายเปิด) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.809

3. การดำเนินการทดลอง การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 375 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 รูปหรือคน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามในการจัดเก็บแบบสอบถาม และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เสนอทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จัดทำเป็นรูปแบบตารางสรุปและในท้ายที่สุดนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 375 คน โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลในการศึกษาได้ครบตามจำนวน พบว่า สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 93 คิดเป็นร้อยละ 24.8 มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาระดับประถม จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 โดยผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	47.70
หญิง	196	52.30
อายุ		
18-30 ปี	74	19.70
31-40 ปี	113	30.10
41- 50 ปี	93	24.80
51- 60 ปี	69	18.44
61 ปี ขึ้นไป	26	6.96
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	219	58.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	88	23.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	61	16.30

อาชีพ	ปริญญตรี	5	1.30
	สูงกว่าปริญญตรี	2	0.50
อาชีพ	เกษตรกร	299	79.70
	รับจ้างทั่วไป	63	11.50
	ธุรกิจส่วนตัว	12	3.20
	ข้าราชการ	10	2.70
	อื่น ๆ ระบุ	11	2.90
รายได้	ต่ำกว่า 5,000 บาท	255	68.00
	5,000-10,000 บาท	84	22.40
	15,001-20,000 บาท	25	6.70
	20,001 บาทขึ้นไป	11	2.90
รวม		375	100.00

1. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์ ในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.601) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็น ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.645) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.652) และด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.576) ตามลำดับ รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.600) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.569) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.569) ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์

โดยภาพรวมทุกด้าน			
การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.49	0.600	ปานกลาง
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	3.57	0.645	มาก
3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.54	0.652	มาก
4. ด้านการเมืองการบริหาร	3.53	0.576	มาก
5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.51	0.824	มาก
6. ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4	3.47	0.569	ปานกลาง
รวม	3.51	0.601	มาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าทั้ง 5 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนรายได้โดยรวม ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตามสมมติฐานที่ 1-5

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	การบริหารงานตามหลักพุทธธรรม	-2.38	-	0.52	-	✓
2.	อายุ	การบริหารงานตามหลักพุทธธรรม	-	1.323	0.235	-	✓
3.	ระดับการศึกษา	การบริหารงานตามหลักพุทธธรรม	-	1.415	0.231	-	✓
4.	อาชีพ	การบริหารงานตามหลักพุทธธรรม	-	1.358	0.241	-	✓
5.	รายได้	การบริหารงานตามหลักพุทธธรรม	-	0.287	0.875	✓	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ จะเห็นได้ว่าการมุ่งเน้นการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสหัสขันธ์ มีการบริหารงานเป็นไปเพื่อทำงานให้เกิดสำเร็จโดยใช้บุคคลกรในองค์กรที่บริหารและการใช้วิธีการจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีความสุขมีความพอใจและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งจะสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย

ฉันทะ ความพอใจ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความสุขกับงาน และรักในสิ่งที่ทำ

วิริยะ ความเพียร ขยันหมั่นเพียร มีความเอาใจใส่ และตรงต่อเวลา

จิตตะ ความเอาใจใส่ ตั้งใจทำงาน สนใจใฝ่รู้ ใจจดจ่อไม่ฟุ้งซ่าน

วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้า มีการวางแผน ทบทวนจุดบกพร่อง แก้ไขพัฒนา และนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอสหัสขันธ์

ศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการเมืองการบริหาร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ มีการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนไว้อย่างเต็มที่ เช่น การจัดให้มีตลาดนัดชุมชน มีการให้จำหน่ายสินค้าชุมชนในราคาที่ประหยัด เป็นต้น และควรยึดหลักอิทธิบาท 4 มาปรับใช้ในการบริหารงานและการดำเนินชีวิต เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต

2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีความขยันหมั่นเพียร ส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้มีภาวะพึ่งพิง ผู้พิการ เด็ก และเยาวชนที่ด้อยโอกาส เป็นต้น และมีการจัดระเบียบชุมชนเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชุมชนมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นยิ่ง ๆ ขึ้นไป

3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีความตั้งใจทำงาน สนใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้น ตระหนักและเอาใจใส่ในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น การก่อสร้างถนนหนทาง ให้การสัญจรมีความสะดวกและปลอดภัย น้ำไหล ไฟสว่าง เป็นต้น

4) ด้านการเมืองการบริหาร มีการวางแผนงานให้เป็นระบบ มีการทบทวนจุดบกพร่องแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ให้ชัดเจน บูรณาการหลักพุทธธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน

5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีกลุ่มเป้าหมายในการดูแลรักษาอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนหรือควมยินยอมให้ชัดเจน เช่น จัดให้มีกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้คงอยู่อย่างถาวร

6) ด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ มีความตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง มีความรัก ความซื่อสัตย์กับงานที่ตนได้รับมอบหมาย มีความพึงพอใจ บริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ทำให้มีจิตใจอ่อนโยนละเอียดอ่อนในการบริหาร สามารถบริหารงานให้สำเร็จได้ โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง เพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์” มีประเด็นที่สรุปนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. 0.853) คือ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ กระตุ้นระบบเศรษฐกิจให้เกิดการสร้างงานในชุมชน เช่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการติดตามประเมินผลพิจารณาหาข้อดี-ข้อด้อยเพื่อปรับปรุงพัฒนา โดยมีการอบรมให้ความรู้

ให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านการดำเนินงานธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุทัย จารูธนโม (แก่นจำปา) (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.45$, S.D. 0.850) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยคือ ต้องมีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ กระตุ้นให้เกิดการสร้างงานใน บุคลากรควรพยายามฝึกฝน พัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการอบรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านการดำเนินงานงานต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม และมีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น ศึกษาไต่ตรองระบบงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพพิจารณาแผนการบริหารงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนมีการวัดผล ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเนตร ผาสุก (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเทศบาลเมืองตาคลี อำเภوتاคลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเทศบาลเมืองตาคลี อำเภوتاคลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.324) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเทศบาลเมืองตาคลี อำเภوتاคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฉันทะ การมอบหมายงานให้บุคลากรต้องให้ตรงต่อความรู้ความสามารถที่จะบริหารและพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพ บริหารงานด้วยความชื่นชมมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย วิริยะ ต้องสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของงานในองค์กร และบุคลากรควรเสียสละรวมแรงรวมใจกันปฏิบัติงานนอกเหนืองานประจำเพื่อประโยชน์ขององค์กร จิตตะ ควรเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประชาชน วิมังสา จัดให้มีการอบรมความรู้ความเข้าใจสร้างแรงจูงใจต่อบุคลากรให้มีจิตอาสาบริการประชาชนและมีการจัดการประชุมเพื่ออบรมความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากร เพื่อให้จะได้พัฒนาวิธีการในการป้องกันความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของบุคลากร

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่สรุปนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทำให้รู้ว่า เพศ ไม่มีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เนื่องจากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ขึ้นอยู่กับ

กับเพศของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ โอภาษี, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทำให้รู้ว่า ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้ เนื่องจากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพิน ขุนทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่สรุปนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้ จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 ซึ่งพบว่า การบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากทางการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสว่างค์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่มี ฉันทะ (ความพอใจ) รับผิดชอบหน้าที่ รักในสิ่งที่ทำ มีความสุขกับงาน วิริยะ (ความเพียร) ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ ตรงต่อเวลาในหน้าที่ จิตตะ (ความเอาใจใส่) ตั้งใจทำงาน สนใจใฝ่รู้ในงานที่รับผิดชอบ วิมังสา (ไตร่ตรองค้นคว้า) มีการวางแผน ทบทวนจุดบกพร่อง แก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรวัฒน์ จรณธมโม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า ด้านฉันทะ บุคลากรที่ปฏิบัติงานควรมีการยอมรับการติชม ของผู้มาใช้บริการว่าดีหรือไม่ดี ควรปรับปรุงในด้านใดบ้าง อีกทั้งพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองสุดอย่างความสามารถ ด้านวิริยะ บุคลากรควรมีความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งอุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้านจิตตะ เมื่อมอบหมายงาน ต่าง ๆ แล้ว บุคลากรควรเอาใจใส่ในงานนั้น เพื่อเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้มาติดต่องาน ด้านวิมังสา การทำงานทุกครั้งนั้นมักมีอุปสรรคนานาประการเพราะฉะนั้น บุคลากรควรปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อประสานร่วมกันในการปฏิบัติงาน บริหารงานด้วยความชื่นชมมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้นการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ในการบริหารงาน สามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้งเพื่อมุ่ง

ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสวรจณ์ สุธีรปณฺโญ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของเทศบาลตำบลท่าฝ่อ อำเภอเมืองพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ให้กับเจ้าหน้าที่และผู้บริหารทุกท่านในองค์กรเพื่อเกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นโยบายด้านการบริหารจัดการควรเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพต่อการ ปฏิบัติงานโดยมีหลักฉันทะ หลักวิริยะ หลักจิตตะ และหลักวิมังสา ประกอบด้วยทุกครั้ง แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา รักที่จะบริหารและพัฒนางานอย่างต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ควรจัดให้มีการอบรมหลักธรรมสำหรับการทำงานให้กับพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรสร้างเป้าหมายและความความสำเร็จของงานให้จิตใจของ บุคลากรจดจ่อในงาน ให้มากขึ้น ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบคุณภาพของงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ในด้านการนำหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ มาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้มากขึ้น

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ถึงระดับบริหาร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการกำหนดการออกแบบลักษณะงาน ขั้นตอน และวิธีการทำงาน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเอาใจใส่ต่อการดำเนินกิจการอย่างใกล้ชิด โดยส่งเสริมให้มีการลงทุนพร้อมทั้งจัดหาแหล่งทุนและการวางแผนพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพพิจารณาแผนการบริหารงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนมีการวัดผล ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงาน เช่น การศึกษาดูงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน เสริมสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้อต่อการทำงาน ทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น ในสำนักงาน องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะปริมาณงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นตัวแปร

3.2 ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อ ศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน จากการวิจัยครั้งนี้อย่างไร

3.3 ควรศึกษาเรื่องของประสิทธิภาพการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนอง แวง อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สุธี สุทธิสมบุญ. (2536). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- เกษ เพ็ญจิตต์. (2545). *หลักการและแนวทางการบริหารยุคใหม่ภายใต้ภูมิทัศน์การแข่งขันใหม่*
ข้อ สังเกต เชิงวิจารณ์. ภายใต้กรอบคุณค่าทางสังคมและพุทธธรรมและแนวทางการ
บริหารแนวพุทธ. กรุงเทพฯ: บริษัท สุขุมวิทการพิมพ์ จำกัด.
- สุวรรณ แก้วนะ. (2564). การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร,
วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, *Journal of MCU Social Science Review*,
10(1), 291.
- พระอุทัย จารูมโน (แก่นจำปา). (2566). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานตามหลักอิทธิ
บาท 4 จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุนทร ผาสุก. (2559). *การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร
เทศบาลเมืองตาคี อำเภอตาคี จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- นิพนธ์ โอภาสี. (2557). *การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่ว
เหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ยุพิน ขุนทอง. (2561). *การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ใน สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธีรวัต จรณธมโม. (2560). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคคลากรเพื่การบริหารจัดการ
อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสวรจณ์ สุธีรปญโญ. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของเทศบาล
ตำบลท่าพี่เรือ อำเภอเมืองพิจิตร. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (2565). สืบค้นข้อมูลเมื่อ 26
กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.norngwanglocal.go.th.>page> อำเภอศรีนครินทร์
จังหวัดสุรินทร์